

ОЧИРУНДРАА
Минь амжилтын ундраа

**ОЧИР УНДРАА ХХК-ИЙН “ХИМИЙН
БОДИС ПИРОТЕХНИКИЙН”
АГУУЛАХЫН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

**Улаанбаатар хот
2023 он**

АГУУЛГА

ОРШИЛ	1
1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА	2
1.1. Төслийн нэр	2
1.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуй нэгж байгууллага	2
1.3. Төслийн байршил, хэрэгжих орчны тойм зураг	2
1.4. Төслийн зорилго	3
1.5. Төслийн үйл ажиллагаа	3
1.6. Химийн бодис тээвэрлэлт	4
1.7. Төслийн талбайн үндсэн байгууламжууд	5
1.7.1. Аммонийн нитратын агуулах	7
1.7.2. Пиротехникийн хэрэгслийн агуулах	8
1.7.3. Химийн бодисын агуулах	9
1.7.4. Харуул хамгаалалт	9
1.7.5. Аянга зайлуулагч	9
1.8. Хог хаягдлын менежмент	10
2. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ	11
3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	12
4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
4.1 Гол зорилт	13
4.2 Хамрах хүрээ	13
4.3 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	14
4.4 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	14
4.5 Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөө	17
4.6 Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө	17
4.7 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох төлөвлөгөө	17
4.8 Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	17
4.9 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	17
4.9 Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	19
4.10 Удирдлага зохион байгуулалтын хүрээнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	20
4.11 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	21
ДҮГНЭЛТ	22

ХҮСНЭГТ

<u>Хүснэгт 1. Төслийн бүлэнгийн цэгийн координат</u>	2
<u>Хүснэгт 2. Химийн бодисын агуулахад хадгалагдах химийн бодисууд</u>	3
<u>Хүснэгт 3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний дүгнэлт</u>	12
<u>Хүснэгт 4. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө</u>	14
<u>Хүснэгт 5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө</u>	15
<u>Хүснэгт 6. Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөө</u>	17
<u>Хүснэгт 7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө</u>	19
<u>Хүснэгт 8. Осол эрдэлийн менежментийн төлөвлөгөө</u>	19
<u>Хүснэгт 9. Удирдлага зохион байгуулалтын хүрээнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ</u>	20
<u>Хүснэгт 10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр</u>	21

ЗУРАГ

<u>Зураг 1. Агуулахын байршил</u>	2
<u>Зураг 2. Агуулахад химийн бодисыг байршуулах схем зураг</u>	4
<u>Зураг 3. Пиротехникийн хэрэгслийн хураалт</u>	4
<u>Зураг 4. Агуулахын хашаа болон үерийн уснаас хамгаалах сувгийн зураг</u>	5
<u>Зураг 5. Химийн бодис, пиротехникийн хэрэгслийн агуулахын налан зураг</u>	6
<u>Зураг 6. Химийн бодисын агуулах</u>	7
<u>Зураг 7. Анхны түслэмжийн ороо</u>	7
<u>Зураг 8. Хувцас солих болон зааварчилгаа өгөх ороо</u>	7
<u>Зураг 9. Аммонийн нитратын агуулахын схем зураг</u>	8
<u>Зураг 10. Пиротехникийн хэрэгслийн агуулахын схем зураг</u>	8
<u>Зураг 11. Химийн бодисын агуулахын схем зураг</u>	9
<u>Зураг 12. Төслийн талбайн барилга бийгууламж болон аянга зайлуулагчид</u>	9
<u>Зураг 13. Гал унтгах багаж хэрэгсэл</u>	10

ОРШИЛ

Очир Ундраа ХХК нь 2000 онд анх уул уурхайн тоног төхөөрөмжийн импорт, худалдааны чиглэлээр үйл ажиллагаагаа эхлүүлж байсан. 2002 оноос эхлэн БНХАУ-аас пиротехникийн хэрэгсэл, төрөл бүрийн салют импортлон худалдаалах ажлыг эрхлэн явуулж байгаа бөгөөд эдүгээ агуулахдаа өргөтгөл хийж олон улсын жишигт нийцсэн химийн бодисуудыг оруулж ирэн нэр төрөл, тоо хэмжээг өргөжүүлэх үйл ажиллагаагаа эхлүүлээд байна.

Очир Ундраа ХХК-ийн “Химийн бодис, пиротехникийн агуулах” төслийн үйл ажиллагаанд БОАЖЯ-ны 2021.04.02 ны өдрийн 13/1488 тоот ерөнхий үнэлгээний дүгнэлтэд заасны дагуу энэхүү байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг Баялаг эко ХХК боловсруулсан.

Төслийн БОННУ-ний төлөвлөгөөг БОНХ-ийн сайдын 2014 оны 4 дүгээр сарын 10-ны өдрийн А117 тоот тушаалын 2-р хавсралтаар батлагдсан “Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх аргачлал”, БОМТ-ын төлөвлөгөөг БОАЖ-ын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам дагуу боловсруулав. Химийн эрсдэлийн үнэлгээг А-50/378/656 тоот тушаалын 2 дугаар хавсралт “Химийн хорт болон аюултай бодисын эрсдэлийн үнэлгээ хийх аргачлал”-ын дагуу хийж гүйцэтгэлээ.

“Химийн бодис, пиротехникийн агуулах” төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн хүрээнд төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тогтоож, тэдгээр сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ, химийн бодисын эрсдэлийн үнэлгээ, болзошгүй эрсдэлээс сэргийлэх арга хэмжээ зэргийг төлөвлөн, цаашид Очир Ундраа ХХК-ийн байгаль орчныг хамгаалах талаар авч хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн 2023 оны төлөвлөгөөг боловсруулан, холбогдох зардлуудыг тусгав.

1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн нэр

Химийн бодис пиротехникийн агуулах төсөл

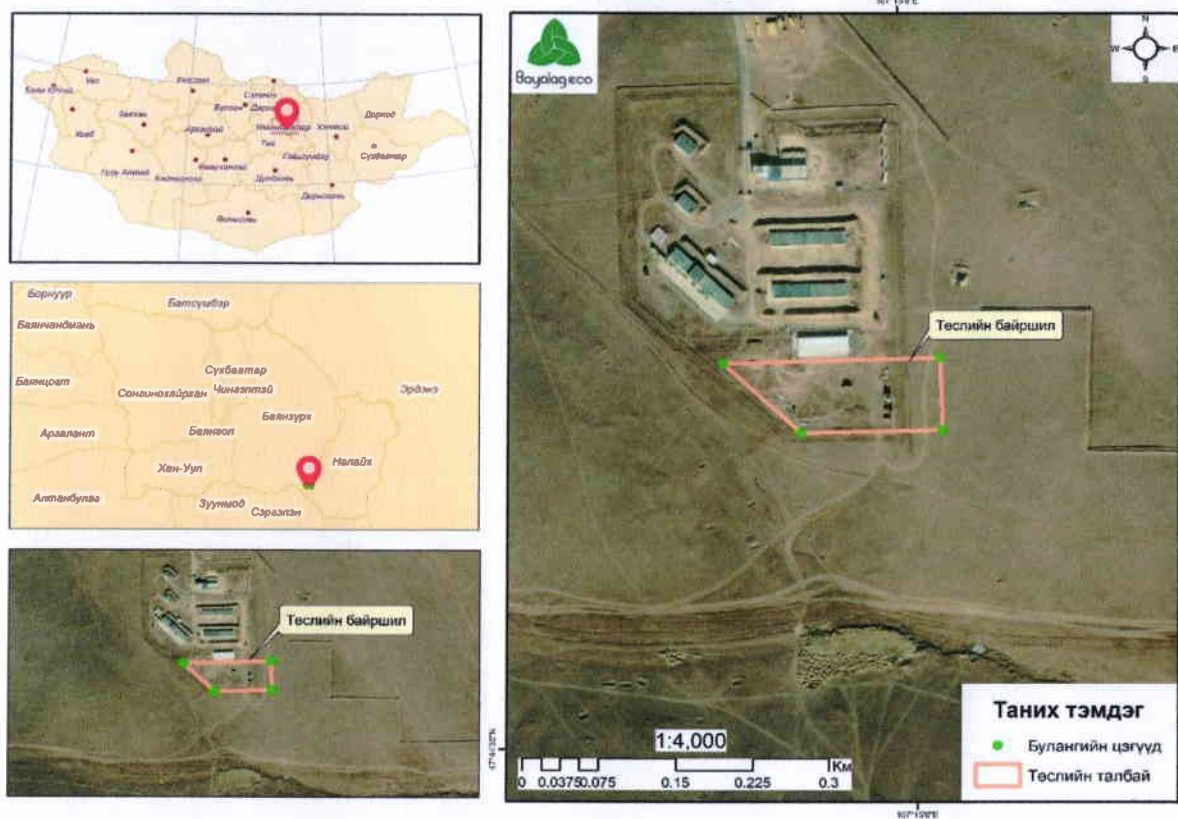
1.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуй нэгж байгууллага

- Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр: Очир Ундраа ХХК
- Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011122089
- Регистрийн дугаар: 2659603
- Хаяг: УБ хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р хороо, Сүхбаатарын талбай 8/1, Сити Тауэр бизнес төв, 17 давхарт
- Утас: +976-75757979, +976-11- 326466

1.3. Төслийн байршил, хэрэгжих орчны тойм зураг

Очир Ундраа ХХК-ийн Химийн бодис пиротехникийн агуулах нь Налайх дүүргээс 5 км зайд, Налайх дүүргийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрт байрладаг. 1.299 га үйлдвэрийн зориулалттай газар үйл ажиллагаагаа явуулдаг. Төслийн талбайн булангийн цэгүүдийг Хүснэгт 1-т, байршлын зургийг **Error! Reference source not found.**-г харуулав.

Зураг 1. Агуулахын байршил

Хүснэгт 1. Төслийн булангийн цэгийн координат

№	X	Y	Урт
1	668474.61	5290420.46	214.07
2	668688.58	5290426.63	73.62
3	668691.40	5290353.07	140.39
4	668551.07	5290349.54	104.28

1.4. Төслийн зорилго

Очир Ундраа ХХК нь Олон улсын жишигт нийцсэн химийн бодисуудыг МЕРА ХХК, Бүтээгч ХХК, Эрдэнэт уулын баяжуулах үйлдвэр, Бор Өндрийн уулын баяжуулах үйлдвэр, Шивээ Овоо ХК, Багануур ХК, Оюу Толгой ХХК зэрэг Монгол улсын томоохон уурхай, компаниудад нийлүүлэн, химийн бодис, түүхий эдээр хангах, Шинэ жил, Улсын баяр наадам зэрэг томоохон шоу цэнгүүнд пиротехникийн үйлчилгээ үзүүлэх, хадгалах зорилготой үйл ажиллагаагаа явуулдаг байна.

1.5. Төслийн үйл ажиллагаа

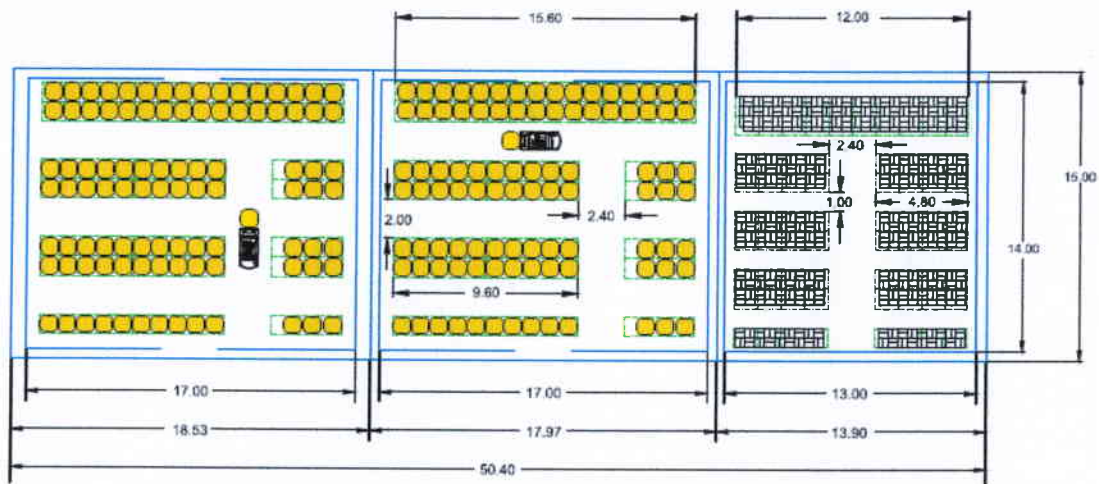
Агуулахад хадгалдаг химийн бодисуудыг Хятад улсын Shandong Guanghe Trading Co.Ltd., Shijia Zhuang Xinlongwet Chemical Co.,Ltd, Shijiazhuang Xinlonggwei Chemical Co.,Ltd компаниудтай гэрээ хийнэ импортлон оруулж ирдэг ба бодисын төрөл тоо хэмжээг нэмж 11 төрлийн химийн бодис , 1 төрлийн пиротехникийн хэрэгсэл /салют/ оруулж ирэхээр төлөвлөж байна. Үүнд: Натрийн нитрат, Этиленгликоль, Цууны хүчил гэх зэрэг бодисууд оруулж ирэхээр байна. Иймд агуулахад нийт 16 төрлийн бодисуудыг хадгалахаар төлөвлөөд байна.

Хүснэгт 2. Химийн бодисын агуулахад хадгалагдах химийн бодисууд

№	Олон улсын нэршил	Монгол нэр	Химийн томъёо	CAS дугаар	Хэмжээ, 1жилд /тн/
1	Аммонийн нитрат	Ammonium nitrate	NH ₄ NO ₃	6484-52-2	10000
2	Аммонийн нитрат,сүвэрхэг	Ammonium nitrate, porous	NH ₄ NO ₃	6484-52-2	20000
3	Натрийн нитрит	Sodium nitrite	NaNO ₂	7632-00-0	40
4	Эмульгатор	Emulgator			140
5	Хөнгөн цагааны нунтаг	Aluminum powder	Al	7429-90-5	40
Шинээр нэмэгдэж буй химийн бодисууд					
1	Мочевин	Urea	CN ₄ N ₂ O	57-13-6	200
2	Теомочевин	Thiourea	CN ₄ N ₂ S	62-56-6	120
3	Натрийн нитрат	Sodium nitrate	NaNO ₃	7631-99-4	300
4	Цууны хүчил	Acetic acid	CH ₃ COOH	64-19-7	60
5	Этиленгликоль	Ethylene glycol	C ₂ H ₆ O ₂	107-21-1	240
6	Давсны хүчил	Hydrochloric acid	HCL	7647-01-0	500
7	Парафин	Paraphine			500
8	Натрийн гипохлорит	Sodium hypochlorite	NaClO	7681-52-9	220
9	Хүхэрт натри	Sodium sulphide	Na ₂ S	1313-82-2	3000
10	Шингэн шил	Sodium metasilicate	Na ₂ SIO ₃	6834-92-0	240
11	Хүхрийн хүчил	Sulphuric acid	H ₂ SO ₄	7664-93-9	200

Химийн бодисын агуулахад бодис бүрийн шинж чанарыг харгалзан өөр, өөр өрөөнд доорх зурагт үзүүлсний дагуу эгнүүлэн хадгалах юм.

Зураг 2. Агуулахад химийн бодисыг байршуулах схем зураг

Таних тэмдэг

- Подон 120x100см
- Аммонийн нитрат /Биг баг 90x90x150см/
- Аммонийн нитрат /40 кг 50x20x25см/

Тайлбар

- Подон Биг баг-и агуулахад 83 ширхэг, шуудайтай агуулахад 76 ширхэг
- Биг баг нэг агуулахад 97 ширхэг /82,450 кг*2=164,900 кг/
- Шуудай /40 кг/ нэг агуулахад 4912 ширхэг /196,480 кг 8 давхаргаж орно/
- Нийт 242 ширхэг подон
- 361,380 кг аммонийн нитрат

Зураг 3. Пиротехникийн хэрэгслийн хураалт

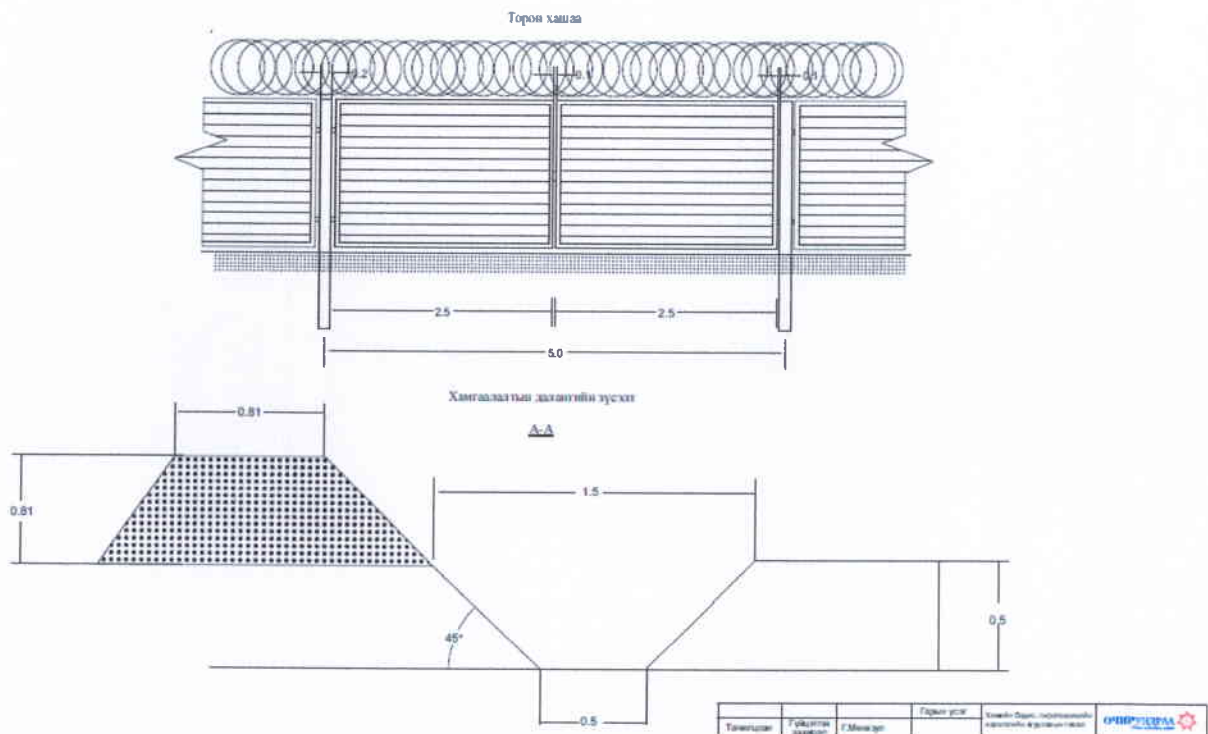
1.6. Химийн бодис тээвэрлэлт

Очир Ундраа ХХК нь химийн бодис пиротехникийн хэрэгслийг Эрээн-Замын-Үүд, Хиагт-Алтанбулагийн авто зам, Сүхбаатар-Наушкийн төмөр замын боомтуудаар химийн бодисуудаа импортолдог. Гаалийн бүрдүүлэлт хийсний дараа ачаа тээврийн Огоот ХХК-аар тээвэрлүүлэн агуулахад хүргүүлдэг байна. Огоот ХХК-тай №Г-21-003 дугаартай “Ачаа тээвэрлэлт үйлчилгээ үзүүлэх болон хамтын ажиллагаа”-ны гэрээ” байгуулан хамтран ажилладаг. Тус компани нь “Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн тээвэрлэлтийн үед мөрдөх аюулгүй ажиллагааны журам”-аар зөвшөөрөл авсан тээврийн хэрэгслээр аммиакийн шүү, химийн бодис, пиротехникийн хэрэгслүүдээ тээвэрлэн хүргэдэг. Гэрээ, тээврийн хэрэгслүүдийн зөвшөөрлийг хавсралтаар оруулав.

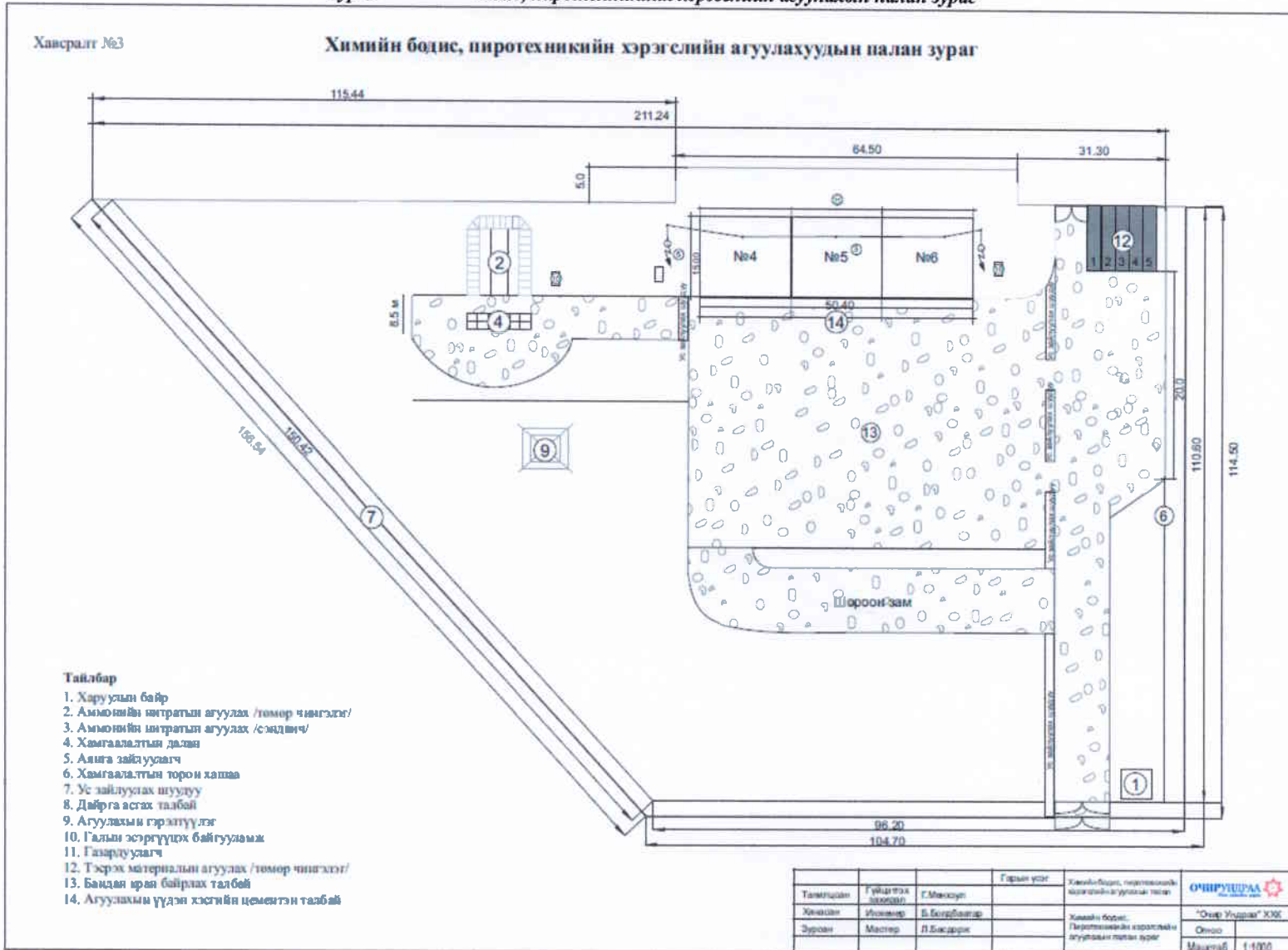
1.7. Төслийн талбайн үндсэн байгууламжууд

Төслийн хашаа нь хойд талаараа МЕРА ХХК-ийн хашаатай залгаа, баруун, зүүн, урд талаараа 2 метрийн өндөртэй торон хашаа барьж байгуулсан. Торон хашааны гадуур 50 метрийн радиуст “Хориотой бүс” анхааруулах тэмдэг тавьсан. Эргэн тойрны дэвсгэр газарт хашаанаасаа 5 метрийн зайд 0.5 метрээс багагүй гүнтэй үер ус ба гал түймрээс хамгаалах шуудуу татсан байна. Зүүн урд талаасаа орох хаалгатай ба хаалганаас зүүн урагш 200 м газарт “Цугларах цэг” байршуулсан байна.

Зураг 4. Азуулахын хашаа болон үерийн уснаас хамгаалах сувгийн зураг

Зураг 5.Химийн бодис, пиротехникийн хэрэгслийн агуулахын палан зураг

Химийн бодис пиротехникийн агуулах төсөл нь барилга байгууламжийн хувьд аммонийн нитратын агуулах, пиротехникийн хэрэгслийн агуулах, химийн бодисын агуулах гэсэн 3 үндсэн агуулахын барилгаас бүрдэнэ. Дотроо анхны тусламжийн өрөө, зааварчилгаа өгөх, хувцас солих өрөөг тохижуулсан байна.

Зураг 6. Химийн бодисын агуулах

Зураг 7. Анхны тусламжийн өрөө

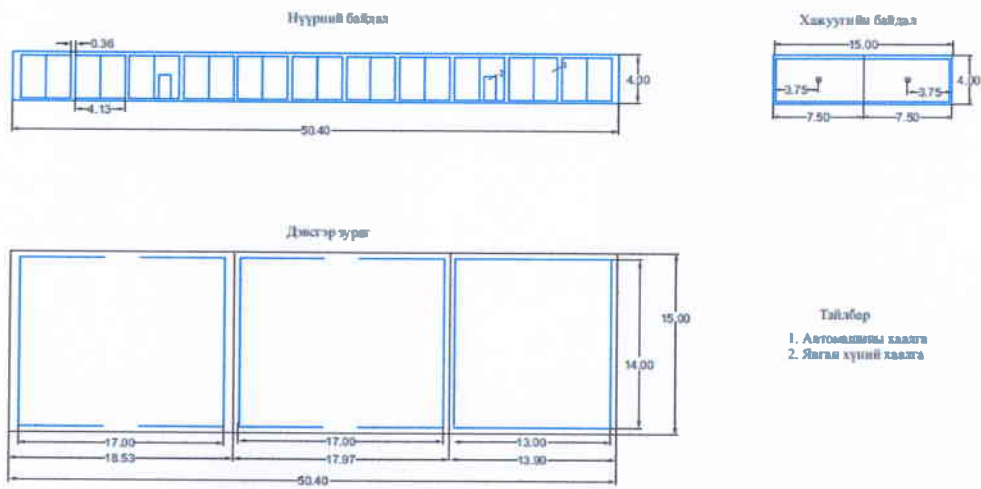
Зураг 8. Хувцас солих болон зааварчилгаа өгөх өрөө

1.7.1. Аммонийн нитратын агуулах

Аммонийн нитратын агуулах нь 50.4 м урт, 15 м өргөн, 4 м өндөр, 750 м.кв талбайтай, 400 тн багтаамжтай төмөр каркасан сэндвичин барилга. 17x15 хэмжээтэй, автомашины дөрвөн том хаалгатай, нэг явган хаалгатай, 17x15 хэмжээтэй, автомашины дөрвөн том хаалгатай, 12x15 хэмжээтэй, автомашины гурван том хаалга, нэг явган хаалгатайгаар нийт гурван тасалгаатай баригдсан.

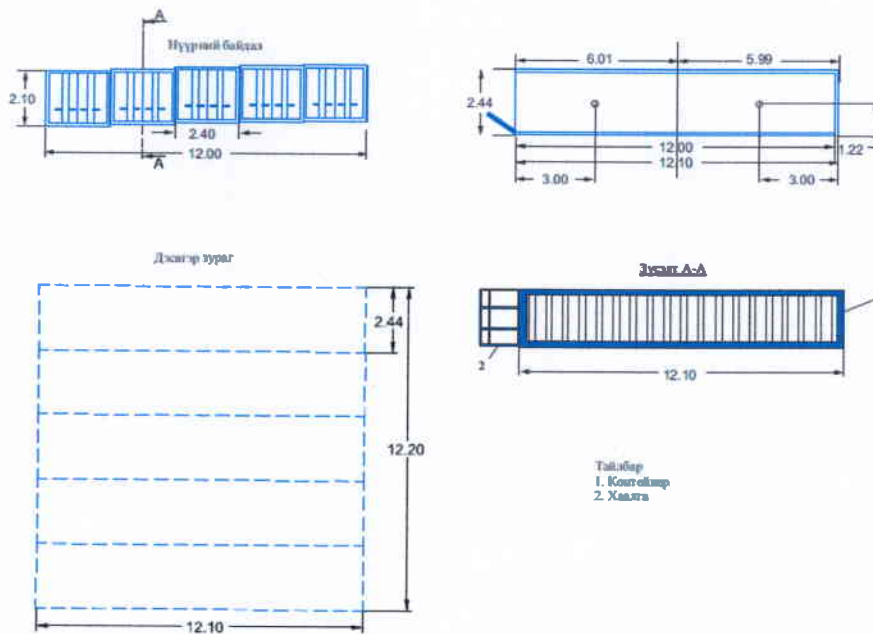
Зураг 9. Аммонийн нитратын агуулахын схем зураг
 Аммонийн нитратын агуулахын схем зураг

1.7.2. Пиротехникийн хэрэгслийн агуулах

Пиротехникийн хэрэгслийн агуулах нь 40 тн багтаамжтай 5 ширхэг газрын дээрх чингэлэг агуулах байрлуулсан.

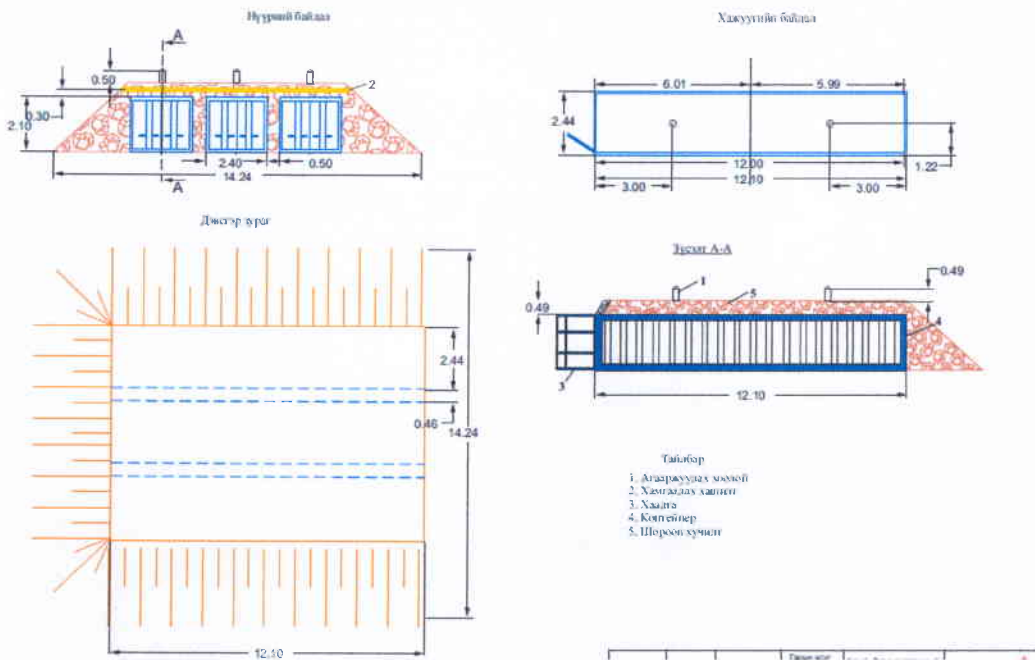
Зураг 10. Пиротехникийн хэрэгслийн агуулахын схем зураг

1.7.3. Химийн бодисын агуулах

Химийн бодис хадгалах 40 тн багтаамжтай 3 ширхэг газрын дээрх чингэлэг агуулахуудыг зэрэгцүүлэн байрлуулсан байна.

Зураг 11.Химийн бодисын агуулахын схем зураг

1.7.4. Харуул хамгаалалт

Агуулахыг нийтэд нь хянах боломжтой шалган нэвтрүүлэх байр нь хашааны зүүн урд байрлах бөгөөд хамгаалалтын тусгай хэрэгсэл болон холбоогоор бүрэн хангагдсан гэрээт харуул хамгаалалтын албыг 24 цагаар ажиллуулдаг.

1.7.5. Аянга зайлуулагч

Нийт 4 аянга зайлуулагчтай. Химийн бодисын агуулахын зүүн тал 1 ширхэг, Аммонийн нитратын агуулахын хоёр талд 2 ширхэг, пиротехникийн хэрэгслийн агуулахын баруун талд 1 ширхэг аянга зайлуулагч байрлуулсан.

Зураг 12.Төслийн талбайн барилга байгууламж болон аянга зайлуулагчид

Гал эсэргүүцэх цэг: Нийт 4 галын сарайтай. Химийн бодисын агуулахын зүүн тал 1 ширхэг, Аммонийн нитратын агуулахын хоёр талд 2 ширхэг, пиротехникийн хэрэгслийн агуулахын зүүн урд талд 1 ширхэг галын сарай байрлуулсан.

Зураг 13. Гал унтгаах багаж хэрэгсэл

1.8. Хог хаягдлын менежмент

Төслийн талбайд ажилчид байрлахгүй бөгөөд харуул хамгаалалтын ажилчид болон химийн бодис ачиж зөөх ажилчид тухай бүрд ирж ажиллах бөгөөд ахуйн гаралтай хог хаягдал маш бага хэмжээтэй гарахаар байна. Үүнийг зэргэлдээ орших МЕРА ХХК-ийн ахуйн хог хаягдалтай нийлүүлэн хаядаг байна. Харин зарим тохиолдолд химийн бодисын сав баглаа боодлын хог хаягдал гарч болзошгүй учир энэ төрлийн хог хаягдлыг Төв аймгийн Сэргэлэн сумын I багийн нутаг, IV зөрлөгийн орчимд химийн хорт болон аюултай бодисын сав, баглаа боодол дахин боловсруулдаг “Түмэн эгшиг” ХХК-тай химийн бодисын хаягдал, баглаа боодол шилжүүлэх гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж байна.

2. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ӨНӨӨГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

Физик газар зүй: Очир Ундраа ХХК-ийн хэрэгжүүлж буй “Химийн бодис пиротехникийн агуулах төсөл нь Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн 3-р хороонд байрлана. Төсөл хэрэгжих бүс болох Улаанбаатар хот нь Монгол орны физик газар зүйн мужлалаар Хангай Хэнтийн уулархаг их мужийн хэсэгт, тухайлбал Хэнтийн уулархаг мужийн баруун өмнөд шувтраг үзүүрт Туул голын өргөн хөндий, ай сав цутгал голуудын бэлчирт байрладаг.

Уур амьсгал: Улаанбаатар хот нь эх газрын эрс тэс уур амьсгалын нөхцөл нь уулсын байрлал, тэдгээрийн хажуугийн зүг зовхисын байдал, хотгор гүдгэрийн ерөнхий төрхтэй уялдан хөрс, ургамлан нөмрөг, гадаргын ус, улирлын хөлдөлт гэсэлт, бичил уур амьсгал бүрэлдэн тогтох онцлог нөхцөлийг бүрдүүлдэг. Энэ нь ялангуяа уулсын ам хөндий, ах өвөр хажууд тодорхой ажиглагддаг. Уулсын ам хөндийнүүдээр урсах гол горхины ус нь ихэнх тохиолдолд адаг орчимдоо сэвсгэр хурдас доогуур шурган ордог боловч хур бороо элбэг үед түр зуур ил урсан Туул голд цутгадаг. Туул гол, түүний цутгал гол горхины үндсэн тэжээл нь зун, намрын хур борооны ус юм. Ийнхүү эх газрын эрс тэс уур амьсгалын нөлөөгөөр хур тунадас бага, жил хоногийн температурын ялгаа их бүс нутаг юм.

Хөрсөн бүрхэвч: Төсөл хэрэгжих Налайх дүүргийн нутаг нь байгалийн бүсийн хувьд ойт хээр бүсэд хамрагдана. Энэ дэд бүс нутагт Хар хүрэн хэв шинжийн хөрс зонхилон тархдаг байна. Мөн Хар шороон болон Аллювын хэв шинжийн хөрснүүд дагалдах байдлаар багахан талбайд тархдаг.

Амьтны аймаг: Амьтан, ургамлын аймгийн экосистемийн шинж төрх бүрэн алдагдаж, амьтны зүйлийн бүрдэл нь хот суурин, хүний ойр орчимд амьдардаг синантроп зүйлүүд суурьших болжээ. Улаанбаатар хотод амьтны аймгаас хамгийн өргөн тархсан цөөн зүйлийн шувуу, шавж, хөхтөн судалгаагаар тодорхойлогдсон байдаг. Тухайлбал шувуудын дотроос тоо толгойн хувьд оронгийн ба хээрийн бор шувуу, шаазгай, сохор элээ, хөх бор тагтаа, хар элээ, хөхтний дотроос дагуур зурам, хэргэлзий оготно, гэрийн хулгана, үлийн цагаан оготнууд байна.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Байгаль орчин: Нийслэлийн Налайх дүүргийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа Очир Ундраа ХХК-ийн Химийн бодис пиротехникийн агуулах төслийн үйл ажиллагаа болох химийн бодис хадгалалт, тээвэрлэлт, ачиж буулгах үйл ажиллагаанаас агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөг зэрэг байгалийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд шууд болон дам нөлөө үзүүлж болзошгүй байна.

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг байгаль орчны бүрэлдэхүүн тус бүр дээр тооцсон ба нийт 11 сөрөг нөлөөллийг үзүүлэхээр байна. Үүнээс 1 буюу 9 % нь бага, 5 буюу 45.5 % нь дунд, 5 буюу 45.5% нь их гэсэн үнэлгээний зэрэгт хамаарагдаж байна. Үүнээс үзэхэд төслөөс байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөлөл нь дундаас их зэрэглэлд хамаарч байна.

Хүснэгт 3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний дүгнэлт

Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг	Нөлөөллийн үнэлгээ			Нийт
	Бага	Дунд	Их	
Агаарын чанар		1	2	3
Газрын доорх ус			1	1
Ургамлан нөмрөг		3		3
Хөрсөн бүрхэвч	1	1	2	4
Нийт (тоогоор)	1	5	5	11
Нийт (хувиар)	9%	45.5%	45.5%	100%

Хүний эрүүл мэнд: Химийн бодисын хадгалалт тээвэрлэлт, ачиж буулгах үйл ажиллагаанаас үүдэн тухайн үед ажиллах ажилчдын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй. Ажилчдын эрүүл мэндэд учруулах нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зөвлөмж, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг чанд даган мөрдөж, хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслийг бүрэн өмсөж хэвшсэнээр эрүүл мэндийн эрсдэлийг бууруулах, арилгах бүрэн боломжтой байна.

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.1 Гол зорилт

Очир Ундраа ХХК -ийн Химийн бодис пиротехникийн агуулах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх аливаа сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг илрүүлэх, тэдгээрийн үр дагаврыг тогтмол хянах, хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллах үүрэгтэй.

4.2 Хамрах хүрээ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд Очир Ундраа ХХК-ийн Химийн бодис пиротехникийн агуулах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардал, дагаж мөрдөх дүрэм журам, стандартуудыг нэгтгэн үзүүлсэн бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч үйл ажиллагаа явуулж эхэлснээс хойш жил бүр энэхүү үнэлгээгээр тогтоогдсон гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд, тэдгээрийг арилгах бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хянан үзэж, шинэчлэн сайжруулж байх шаардлагатай. Ингэхдээ байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрүүдээс гарч буй үр дагавар, бодит байдалтай уялдуулан улам баяжуулж, сайжруулан мөрдлөг болгох хэрэгтэй. Төсөл хэрэгжүүлэгч тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил бүрийн 11 сарын 1-ний дотор Налайх дүүргийн ЗДТГ-т танилцуулан, 12 дугаар сард багтаан БОАЖЯ-д хүргүүлж дараа оны төлөвлөгөө болон түүнийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгө, зардлын хэмжээг БОАЖЯ-аар батлуулах үүрэгтэй.

Энэхүү төлөвлөгөөг боловсруулахдаа байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоогдсон гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний төлөвлөгөөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй байгалийн бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрээр авч үзэж, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хугацаа, хөрөнгө зардлыг эхний таван жилээр тооцсон болно.

4.3 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Төслийн БОМТ хэрэгжүүлэх 2023 онд **35,953,000.00** ₮ зарцуулахаар төлөвлөсөн бөгөөд зардлуудын хураангуйг доорх хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 4. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Нийт зардал төг	
1	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	10,450,000.00₮
		Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөө	1,500,000.00₮
		Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	3,740,000.00 ₮
		Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	11,355,000.00 ₮
		Удирдлага зохион байгуулалтын авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө	8,500,000.00 ₮
2	Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөө	Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөө	408,000.00 ₮
НИЙТ ЗАРДАЛ		35,953,000.00 ₮	

4.4 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Төслийн үйл ажиллагаанаас гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөлд өртөх орчноор буюу агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, хөрс болон ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах, усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, амьтны аймагт үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг бууруулах арилгах зэрэг чиглэлүүдээр бүлэглэн авч үзсэнийг **Error! Reference source not found.**-д бүрэн эхээр харуулав. Төсөл хэрэгжүүлэгч энэхүү БОХТ-г бүрэн хэрэгжүүлсэн нөхцөлд төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, тэдгээрийг бууруулах, арилгах бүрэн боломжтой.

Хүснэгт 5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (тогрог)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, тог	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж
1	2	3	4	5	6	7	8	
Агаар орчин								
1	Химийн бодисын буруу хадгалалтаас үүдэн химийн бодис алдагдаж дотоод агаарын чанарт нөлөөлөх	Агуулах тус бүрт хадгалах химийн бодисын ХАЛМ-н дагуу тэмдэг тэмдэглэгээ, тайлбарыг шинэчлэн сайжруулах	Агуулах тус бүр	-	-	-	600,000.00	5 сард
2	Аммиакийн шүүг хадгалах аюулгүй ажиллагаа алдагдах	Аммиакийн шүүний агуулахад агааржуулалтын системийг тогтмол шалгах, эвдрэл, гэмтэл гарсан үед засварлах	Агуулах тус бүр	-	-	-	500,000.00	4 сард
3	Химийн бодисын буруу хадгалалтаас үүдэн химийн бодис алдагдах агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлөх, галын аюул гарах	Химийн бодис, материалын хадгалалтын нөхцөлийн стандартыг нарийн баримталж уурших, халах, тэлэх нөхцөлөөс бүрэн сэргийлж ажиллах. Химийн бодисыг хадгалахдаа ХАЛМ-д заасны дагуу хадгалах.	Агуулах тус бүр	-	-	-	50,000.00	6 сард
Усан орчин								
4	Химийн бодис буруу хадгалалтаас үүдэн химийн бодис их хэмжээгээр алдагдсан тохиолдол гүний усыг бохирдуулж болзошгүй.	Химийн бодис, материалын хадгалалтын нөхцөлийн стандартыг нарийн баримталж уурших, халах, тэлэх нөхцөлөөс бүрэн сэргийлж ажиллах.	Агуулахын талбай, хашаа					

Хөрсөн бүрхэвч, газрын гадарга									
5	Хог хаягдлаар хөрс бохирдох	Хог хаягдлыг журмын дагуу хадгалж гэрээний дагуу тээвэрлүүлэх	Аюултай хог хаягдал				3,500,000.00	8 сард	
6		Хог хаягдлыг журмын дагуу хадгалж гэрээний дагуу тээвэрлүүлэх	Энгийн хог хаягдал				300,000.00	6 сард	
7	Хөрсний бохирдол үүсэх	Орчны хог хаягдлыг цэвэрлэх, шарилж устгах	Агуулахын хашаан доторх талбай				4,000,000.00	6,7,8 сард	
Ургамлан нөмрөг									
8	Химийн бодис тээвэрлэх зөөх ачиж буулгах үед хүн машины хөдөлгөө ургамлан нөмрөг талхлагдах	Найлах дүүргийн цэцэрлэгжүүлэлтэд хандивлах					1,500,000.00	4 сард	
9		Олон салаа зам гаргахгүй байх, тогтсон маршрутаар тээврийн хэрэгслийг зорчуулах	Агуулахын ойр орчмын талбай						
							НИЙТ ЗАРРДАЛ 10,450,000.00 ₮		

4.5 Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөө

Төслийн нийт эзэмшлийн талбайн 20 хувиас багагүй талбайд олон наст ургамал тарьж, зүлэгжүүлэх, мод тарих ажлыг мэргэжлийн байгууллагын тусламжтайгаар хийж гүйцэтгэх шаардлагатай гэж тусгагдсан боловч онцгой объект тул ургамал өвс ургуулж болохгүй учир дүүргийнхээ Цэцэрлэгжүүлэлтийн санд 1,500,000.00 төгрөгийн хандив өгөх.

Хүснэгт 6. Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөө

Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжлэлийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
1	2	3	4	5	6	7	8
Дүүргийн цэцэрлэгжүүлэх, ногоон байгууламжид	Хандив өгөх	Мод тарих				1,500,000.00	2023 онд
НИЙТ ЗАРДАЛ 1,500,000.00 ₮							

4.6 Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө

Химийн бодис, пиротехникийн агуулах байрлаж буй нутаг дэвсгэрт амьтны аймгийн төрөл зүйл нутагшилт, шилжих хөдөлгөөн нь бүрэн алдагдсан. Иймд биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах талаар байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд боловсруулах шаардлагагүй гэж үзэв.

4.7 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох төлөвлөгөө

Төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох үйл ажиллагаа явагдаагүй.

4.8 Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө

Төсөл хэрэгжих талбай орчимд аливаа түүх соёлын өв, дурсгалт олдвор хэмжигдээгүй бөгөөд хэрвээ барилгажилтын үеийн газар шорооны үед олдвор олдвол Соёлын өвийг хамгаалах хуулийн дагуу арга хэмжээ авах, олдворыг гэмтээхгүйгээр үйл ажиллагааг түр зогсоох шаардлагатай.

Төсөл хэрэгжих талбай орчимд хийгдсэн судалгаагаар ямар нэгэн археологи, палеонтологийн олдвор бүртгэгдээгүй. Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад соёлын өв олдсон тохиолдолд Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 30.4-т заасны дагуу олдворыг илрүүлсэн өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор сум, дүүргийн бүртгэл мэдээллийн санд заавал бүртгүүлнэ.

Хэрэв үйл ажиллагааны явцад соёлын өв илэрсэн олдсон тохиолдолд үйл ажиллагааг түр зогсоон холбогдох мэргэжлийн байгууллагаар авран хамгаалах малтлага судалгааг хийлгэх нь зүйтэй.

4.9 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Төслийн талбайд ажилчид байрлахгүй бөгөөд зөвхөн харуул хамгаалалтын ажилчид ээлжээр ажиллах юм. Химийн бодис зөөвөрлөх ачиж буулгах явцад түр ажилчид тухай бүрд нь ирж ажиллах бөгөөд ахуйн хог хаягдал маш бага хэмжээтэйгээр үүсэж болох юм. Налайх дүүргийн тохижилт үйлчилгээний төвд ахуйн хог хаягдлын төлбөрөө тушааж харин зарим тохиолдолд

химийн бодисын сав баглаа боодлын хог хаягдал гарах ба энэ төрлийн хог хаягдлыг Төв аймгийн Сэргэлэн сумын I багийн нутаг, IV зөрлөгийн орчимд химийн хорт болон аюултай бодисын сав, баглаа боодол дахин боловсруулдаг “Түмэн эгшиг” ХХК-тай химийн бодисын хаягдал, баглаа боодол шилжүүлэх гэрээ хийнэ ажиллаж байна.

Хог хаягдлын сөрөг нөлөөлөл болон түүний хэмжээг бууруулах менежментийн хүрээнд 2023 онд **3,740,000.00** төгрөг зарцуулна

Хүснэгт 7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сорог нолоолтийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сорог нолоолтийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Ахуйн	Хог хаягдлыг ангилан ялгаж аль болох богино хугацаанд төслийн талбайгаас тогтмол зайлуулж байх.	Агуулахын талбай	удаа	120,000.00	2	240,000.00	2023 онд
		Агуулахын талбай орчмын эргэн тойронд 50 м зайд цэвэрлэгээ хийх	Агуулахын орчимд 50 м	удаа	-	5	-	2023 онд
		Хашааны шарилж цэвэрлэж, ачуулах	Хашаан дотор	удаа		3		2023-6-8 сард
2.	Аюултай	Химийн бодисын сав баглаа боодлын хог хаягдал гарсан тохиолдолд аюултай хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь түр хадгалан тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагад өгөх	Агуулахын талбай	Удаа	3,500,000.00	1	3,500,000.00	2023 онд
		Аюултай хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь түр хадгалахдаа тусгайлсан талбай бэлдэж, ангилан ялгаж хадгалах сав нэг бүр дээр нь.	Хашааны урд	Удаа		1	-	2023 онд
НИЙТ ЗАРДАЛ 3,740,000.00 ₮								

4.9 Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 8. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болгоонгүй аюул, осол, сорог нолоо	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төг/5 жил)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	
1	2	3	5	6	7	8	
1	Аянга цахилгаан	Байгалийн гамшгийн үед авах арга хэмжээний зааварчилгааг мөрдүүлэх, мөн ус зайлуулах суваг шуудуу эвдэрсэн тохиолдолд засах, аянга цахилгааны газардуулах тоноглолуудын бүрэн бүтэн байдлыг шалгах	Агуулахын хашаанд аянга зайлуулагчид хэмжилт хийлгэх			50,000.00	4 сард

2	Гал түймэр	Гал гарсан тохиолдолд хэрэглэх галын иж бүрдлийн хугацааг шалгаж, сунгуулж байх	Дүгнэлт сунгуулах				
3	Үер	Төслийн эзэмшил талбайг хаврын шар ус, хур бороо элбэгтэй үед үерт автахаас сэргийлж ус зайлуулах суваг хоолой, даланг технологийн дагуу мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх нь зүйтэй	Далан засах			10,000,000.00	5 сард
4	Агуулахад осол аваар гарах	Химийн бодис тээвэрлэх, ачиж буулгах ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр хангах	Ажилчид	100,000	3 ажилтан	1,155,000.00	5,10 сард
5	Химийн бодисын асгаралт	Химийн бодис асгарах, алдагдах үед ашиглах нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл, асгаралт болсон тохиолдолд саармагжуулах хэрэгслийг байрлуулах. /элс хоосон сав, бортого, бортого онгойлгогч, наалддаг шошго, металл юүлүүр, хүрз, хогийн шүүр, хориглох тэмдэг болон тууз зэрэг	Агуулахын талбай	Иж бүрэн	1 удаа	150,000.00	6 сард
6	Аагуулахад осол гарах, химийн бодис тэсэрч дэлбэрэх галын аюул гарах эрсдэлтэй.	Ямар нэгэн байдлаар ажилчид химийн бодист хордсон тохиолдолд анхны тусламж үзүүлэх зорилгоор норсульфазол, риванол, фурацилины уусмал, стретоцид, синтомицины эмульс, пенциллин, новокайн, дикайн адреналин, вишневскийн болон нафталины тос зэрэг эм бэлдмэл, бусад тос, уусмалуудыг бэлтгэн ашиглахад бэлэн байлгах	Төслийн талбай дээр түр ажиллах ажилчид болон харуул хамгаалалт ойр орчмын ард иргэд			-	-
НИЙТ ЗАРДАЛ						11,355,000.00 ₮	

4.10 Удирдлага зохион байгуулалтын хүрээнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хүснэгт 9. Удирдлага зохион байгуулалтын хүрээнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь	Хариуцсан албан тушаалтан
1	Химийн бодис тээвэрлэх, ачиж, буулгах ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах	Осол эрсдэлийн МТ-нд тусгагдсан	2023 онд	Үйл ажиллагааны менежер

2	Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг БОАЖЯ -нд хүргэн өгч байх	Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	2023 оны 10 сард	Үйл ажиллагааны менежер
НИЙТ ЗАРДАЛ		8,500,000.00 ₮		

4.11 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хүснэгт 10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт шинжилгээний үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал	Нийт зардал, төг 2023онд
<ul style="list-style-type: none"> Орчны гоосжилт (PM_{2.5}, PM₁₀ TSP) - Агаарын температур - Харьцангуй чийг Агаар бохирдуулагч хий (SO₂, NO₂), Гадаад болон дотоод орчны дуу чимээ 	Салхины зонхилох чиглэл болон эх үүсвэрүүдийн ойролцоо. Мөн агуулахын дотоод агаарын хэмжилтийг хийх	Жилд 1 удаа 2 цэгт хэмжилт хийх	3 цэгт	36,000.00	108,000.00
Ялзмаг, урвалын орчин (pH), давсжилт, карбонат (CaCO ₃), хөдөлгөөнт кали (K ₂ O), хөдөлгөөнт фосфор (P ₂ O ₅), механик бүрэлдэхүүн	Агуулахын хашаан дотор химийн бодис буулгах талбайн ойр орчимд болон бусад шаардлагатай талбайд	Жилд 1 удаа дор хаяж 2 цэгт дээжлэлт хийж лабораторийн шинжилгээнд өгнө.	2 цэгт	150,000.00	300,000.00
Хар тунгалаг (Pb), кадми (Cd), хром (Cr), цайр (Zn), никель (Ni), Мөнгөн ус (Hg), цианид натри, хүнцэл (As)					
НИЙТ ЗАРДАЛ		408,000.00₮			

ДУГНЭЛТ

Очир Ундраа ХХК нь Нийслэлийн Налайх дүүргийн нутаг дэвсгэрт байрлах “Химийн бодис, пиротехникийн хэрэгслийн” агуулахад 2018 оноос үйл ажиллагаа явуулж байна. 2023 онд Ногоон байгууламжийн дүйцүүлэх төлбөрийн талаар Налайх дүүргийн Засаг Даргын Тамгийн Газартай гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж, 2022 онд Эрүүл мэндийн нэгдлийн хашаанд тарьсан 100 суулгацаа тордон бордоно. 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлаа 35,953,000 ₮-өөр төсөвлөв.

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Нийт зардал төг	
1	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	10,450,000.00₮
		Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөө	1,500,000.00₮
		Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	3,740,000.00 ₮
		Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	11,355,000.00 ₮
		Удирдлага зохион байгуулалтын авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө	8,500,000.00 ₮
2	Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөө	Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөө	408,000.00 ₮
НИЙТ ЗАРДАЛ		35,953,000.00 ₮	